

sjunkit till 25 och ALAT till 41 medan protrombinkomplex låg kvar på 9 procent. Man satte in bl a acetylcysteininfusion som hjärnödemprofylax.

På grund av fortsatt stigande bilirubin till 510 och, trots koagulationsbefrämjande behandling, kvarstående låga protrombinkomplexnivåer på mellan 7 och 10 procent samt sjunkande medvetandegrad anmäldes mannen den 30 januari som »high urgent»-levertransplantationskandidat.

Dagen efter genomgick han en ortotop levertransplantation varvid man fann hans lever liten, atrofierad och med makroskopiskt utseende av akut gul leveratrofi. PAD på den uttagna levern visade utbredda nekroser som konfluerade i den interstitiella vävnaden och endast små partier av delvis bevarat leverparenkym. Spritt i vävnaden förkom aggregat av lymfocytära celler.

Sammanfattningsvis ansågs en subtotal levervävnadsnekros föreligga. Fem dagar efter transplantationen reexplorerades patienten på grund av misstanke om arteriell insufficiens till levergraftet. Artären visade sig vara trombotiserad och ny arteriell anastomos anlades med fri kärlgraft från aortan.

Sedan var efterförloppet relativt glatt och patienten har nu, tack vare en kontinuerlig immunsuppressiv behandling med Sandimmun Neoral, Prednisolon och Immurel, en stabil levergraftfunktion.

Dosen bör reduceras

Substansen disulfiram säljs sedan 1948 under varunamnet Antabus. I Fass anges att leverskada, vanligen med symptom som vid akut hepatit och/eller ikterus samt förhöjda ASAT, ALAT och bilirubinvärden, är en sällsynt biverkning med en frekvens på mindre än 1/1 000.

I doseringsanvisningarna står att den rekommenderade veckodosen på 700–1 400 mg bör reduceras vid svåra nedsättning av leverfunktionen.

Vidare står i Fass under rubriken »Observera»:

»Bestämning av koagulationsfaktorer, transaminaser och alkaliska fosfataser bör göras innan behandling påbörjas, efter 4 veckors behandling samt vid klinisk misstanke om leverpåverkan. Om värdena överstiger övre referensvärdet skall kontroll ske med 2–3 veckors intervall. Om ALAT (ASAT) överstiger 3 gånger övre referensvärdet skall Antabus utsättas».

Flera små avvikelser

I samband med handläggningen av denna patient har flera små avvikelser gjorts vid inledande och uppföljning av Antabusbehandlingen.

Tagna var för sig är avvikelserna så

små att bedömningen kunde bli att behandlingen i huvudsak skötts lege artis och att patienten därför vore berättigad att få ersättning från LäkeMedelsförsäkringen. Denna skall nämligen ersätta behandlingsskador när ett läkemedel förorsakat en skada som betraktas som allvarligare än själva behandlingsorsaken, men bara om behandlingen givits korrekt. En utan levertransplantation dödlig leverskada får anses vara betydligt allvarligare än ett måttligt alkoholberoende, som inte inverkar på patientens sociala funktion.

Handläggningen var inte lege artis

Sammantaget motiverar dock de små avvikelserna i Antabusbehandlingen och uppföljningen att handläggningen inte varit lege artis:

1. På grund av tidigare kända patologiska levervärden borde färskt leverstatus ha kontrollerats innan behandlingen sattes in.

2. Den givna dosen, 1 600 mg/vecka, översteg den i Fass rekommenderade högsta dosen om 1 400 mg/vecka.

3. Nya levervärden borde ha kontrollerats senast tre veckor efter det att Antabus sattes in, varvid de med all sannolikhet hade upptäckts vara förhöjda.

4. Sambandet med Antabusmedicineringen hade redan då kanske klarnat och medicineringen skulle ha kunnat sättas ut. Åtminstone hade de förhöjda levervärdena med all sannolikhet föranlett ytterligare täta kontroller vilket i sin tur sannolikt hade lett till att Antabusmedicineringen hade satts ut tidigare. Möjligen hade då patientens fulminant förloppande levernekros kunnat hejdas och läka ut och patienten hade inte behövt utsättas för levertransplantationen.

Sammantaget föranledde således dessa behandlingsfel att leverskadan och levertransplantationen bedömdes som en behandlingsskada. Denna hade uppkommit genom att erforderliga kontroller försumrades vid insättande och uppföljning av Antabusmedicineringen samt av att Antabusdosen var högre än den i Fass högsta rekommenderade.

Därför har ersättning för behandlingsskada beviljats från Patientförsäkringen.

Virusmeningit i Rumänien

I början av september rapporterade WHO om ett utbrott av serös meningit i området kring Bukarest. Cirka 300 fall hade anmälts. Den rapporterade letaliteten är anmärkningsvärt hög: kring 5 procent. Den 4 september rapporterades enterovirus påvisat från två patienter.

Utbrottet liknar det som ungefär samtidigt rapporterades från Cypern, där enligt uppgifter från England coxsackievirus skall ha isolerats.

Infektioner med enterovirus är vanligare under sensommaren, men dessa två utbrott förefaller ovanligt kraftiga.

Rabies hos fladdermus

I slutet av maj hade fyra personer i Sussex England, kontakt med en fladdermus som uppförde sig egendomligt. Den avlivades och undersöktes vid Central Veterinary Laboratory i Weybridge. Fladdermusen var av arten *Myotis daubentonii*, och visade sig vara infekterad med en europeisk stam av rabiesvirus.

I England har man inte haft något rabiesfall bland djur sedan 1970, och under de senaste tio åren har 1 800 fladdermöss undersökts för rabies utan att man hittat något fall. Rabies bland fladdermöss är vanligast i Nordeuropa. Sedan mitten av 1960-talet finns tre kända humanfall i Europa med smitta från fladdermöss: ett i Finland och två från före detta Sovjetunionen.

Kartläggningen av rabiesprevalensen hos fladdermöss försvåras av att alla europeiska arter är fridlysta och några utrotningshotade.

Leptospiros hos golfare på Irland

Från Irland rapporteras om en golfspelare som, när han letade efter bollen i ett dike, märkte att en råtta sprang längs benet. Efter en vecka insjuknade han med influensaliknande symptom, vilka under två veckor progredierade till lever- och njursvikt med dödlig utgång. Orsaken visade sig vara leptospiros (Weils sjukdom), vilken alltså inte bara är en tropisk raritet.

Sedan 1989 är leptospiros inte anmälningspliktig i Sverige, men från laboratorier rapporteras fortfarande cirka ett diagnostiserat fall per år.

*Epidemiologiska enheten,
Smittskyddsinstitutet*